

KUSTBON

Veckofidning för svenskarna i Esland.

Fjärde arg. N:o 29.	Prenumerationspris. 1 månad Mr. 12:— I Sverige: 1 månad Kr. 0:75 I Finland: 1 månad Fmk 1:50	Utkommer alla onsdagar. Redaktion: N. Blees, Riddaregatan 3 Reval. Einar Bäck, (ansv.), Kristinestad.	Annonspris. 2 mk pr mm. I Sverige: 10 öre pr mm. I Finland: 30 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	26 okt. 1921.

Svenska Odlingens Vänners uppgifter.

Denna vår förening är redan 12 år gammal, men en stor del av våra svenskar hava ännu en mycket oklar föreställning om dess mål och uppgifter. På ett av Ormsöavdelningens styrelsemöten behandlades en gång frågan, på vilket sätt man bäst kunde upplysa vårt folk om föreningens viktiga uppgift, och åtog sig undertecknad göra sitt bästa. Här några allmänna upplysningar:

Redan namnet Svenska Odlingens Vänner anger föreningens mål. Odling betyder det samma som bildning. Föreningen vill arbeta för svenskarnas bildning. Och bildningen är just den hävstång, som skall lyfta upp vårt svenska folk. Ju större bildning, dess större framgångar på alla områden. Ryssland t. ex. är världens på naturrikedomar mest välsignade land, men har på samma gång det fattigaste och mest efterblivna folk. Orsaken: brist på bildning. Vad var grunden till Tysklands förvånansvärda uthållighet i världskriget? Folkets höga bildningsgrad.

Överallt har man insett den stora betydelsen av bildning. Alla folk tävla därför att vara de första på vägen fram mot vetande och kunskaper. Vi svenskar må därför ej tro, att vi ej behöva bildning, d. v. s. vetande och kunskaper. Efter ha vi blivit, ohjälpligt efter, och ännu längre bli vi efter, om vi tro allt vara bra som det är. Män-

ga av våra män och kvinnor hava kommit till insikt om vår efterblivenhet och fråga med bekymmer: vad skall göras för vårt svenska folks upplysning? Men de flesta av de våra sova, sova den hundraåriga sömnen. Talet om kunskapsbehovet väcker deras antingen hänlöje eller förtrytelse. Eller står man på avstånd och bara klandrar de svaga försöken, som gjorts och göres för vårt folks bästa. Man borde i stället följa det estniska ordspråkets råd: „Ser du fel så klandra, men kom sedan och hjälp.” —

S. O. V. vill sprida kunskaper. Det uppväxande släktet är framtidens hopp. Därför vill föreningen på alla sätt understöda öppnandet av skolor såväl för barn som vuxnare ungdom. S. O. V. vill ta som sin uppgift att understödja upprättandet av högre folkskolor, d. v. s. 2 — 3-års kurser ovanpå vanliga 4-åriga folkskolan. En den viktigaste länken i föreningens bildningsföretag är öppnandet av folkhögskolan med lantmannaskolan på Birkas. Detta arbete kommer i en snar framtid att bära frukter. Det borde vara varje svensks hederssak att på ett eller annat sätt hjälpa denna skola. Och S. O. V. har ju att bära hela ansvaret för densamma.

Alltså: S. O. V. vill öppna skolor och underhålla dem. Det kräver pengar. Men vad vill den göra för de äldres bildning. Anskaffa böcker, värdefulla böcker, tidningar, anordna föredrag, föreläsningar och diskussioner i olika frågor, för männen först och främst i jordbruk och kreatursskötsel,

för kvinnorna i husliga frågor, hälsovård och barnavård. På dessa områden behöva vi lära så oändligt mycket. Men tyvärr, våra krafter äro så små. Dock, något kan ändå göras. Därför må möten och samkväm anordnas så ofta som möjligt. Och folk må st e finna tid att komma till dessa möten. Och inte bara männen, även kvinnorna borde vara de ivrigaste att delta, de ha i många avseenden blivit mera efter än männen. Därför: ofta möten, alla med! Något korn får man ändå. Det är orätt och bedrövligt, att folk så litet besöker föreningens möten. Och att S. O. V:s egna medlemmar, t. o. m. medlemmar ur styrelsen, så sällan visa sig, bevisar att man antingen ej har hunger efter upplysning eller att man ringaktar det som göres eller tror sig ingenting kunna få där. Man må st e taga sig tid att närvara på möten. Varje medlem, än mera varje styrelsemedlem, måste genom att regelbundet delta i mötena, bevisa sitt intresse för arbetet. Och arb e t a m e d. Inte uträttat en pappersförening något, stor nytta gör man varken sig själv eller andra genom att bara vara med på papperet.

Vår sjukvård borde ägnas största uppmärksamhet. S. O. V. borde anställa utbildad person, t. ex. en sjuksköterska eller diakonissa. Våra hälsovårdskunskaper äro bedrövligt små: våra bostäder, matordningar, vår barnavård m. m., allt visar vår efterblivenhet. Mot alla dessa oegentligheter vill S. O. V. råda bot och anskaffa hjälp. Hälsa och välbefinnande köpes

ej på apotek. Det är fåfängt bortkastade pengar, så länge vi i oförstånd bryta mot hälsans lagar.

Alla måste vara med, alla på sitt sätt draga strå till svenskhetens stack. De som inte vilja vara svenskar, må gärna bli borta. Men där hjärtat ännu värms av tanken att tillhöra den stam, som talar „ärans och hjältarnas språk," de borde vara med. S. O. V:s och alla Estlandssvenskarnas valspråk bliv: **Som svenskar mot en ljusa-
re framtid!**

Joel Nyman.

SVENSKA ESTLAND BORDE REPRESENTERAS VID UT- STÄLLNINGEN I GÖTEBORG 1923.

De sista dagarna i denna månad eller en av de första i november reser vår landsman Jakob Blees från Stockholm ut till våra svenskbygder för att på ort och ställe träffa förberedelser för deltagandet i utställningen i Göteborg 1923. Riksföreningen för svenskhetens bevarande i utlandet kommer att bekosta resan. Vårt deltagande i denna betydelsefulla utställning kommer mer än något annat att göra oss och våra förhållanden kända för stamförvanterna.

SVENSKA DAGEN,

den 6 november kommer i Reval att firas på sedvanligt sätt Riddaregatan 3 med tal, sång, musik m. m. Huruvida det blir gudstjänst i kyrkan samt vilken tid på dagen firandet kommer att äga rum skall framdeles meddelas i svenska kyrkan. Alla äro välkomna till den svenska dagen!

LÄROBÖCKER FÖR DE SVENSKA SKOLORNA.

Svenska läroböcker och även vägkartor för våra skolor ha i år anskaffats från Finland. Bland böckerna må nämnas Barnens första bok, Barnens andra bok,

Ottelins historia, Lagerblads förber. geografi, Thors räknebok m. m. Böckerna finnas till salu i Reval, Riddaregatan 3, och bedja vi skolorna fortast möjligt låta avhämta böckerna.

N. B.

RIKSDAGEN.

Som läsarne veta, har Riksdagen den 7 oktober börjat sin verksamhet för denna höst. I regel skulle det vara tre ordinarie sammanträden varje vecka, men har man någon gång i brist på dagordning också nöjt sig med mindre. Dess verksamhet har till en början huvudsakligen yttrat sig i kommissionsarbeten. Sålunda ha kommissionerna genomsett en hel del lagar, som enligt den temporära regeringsformens 12 § blivit genomförda, och utom ett par lagar — som förkastats — inlämnat alla andra till Riksdagen i och för godkännande. Ett av de viktigaste lagförslagen är ovillkorligen hyreslagen, som nu omarbetats och förbättrad inlämnats och även antagits i första läsningen. Våra bostadsförhållanden ha på grund av den onaturliga gamla hyreslagen varit mycket kritiska, och bostadsbristen gör sig allt mer och mer gällande. Möjligen kommer den nya lagen, som även tillförsäkrar husägarna vissa rättigheter, i viss mån att förbättra saken och sätta en viss gräns för spekulationen på detta område. — Finansutskottet har behandlat frågan angående täckandet av de oförutsedda utgifter, som självstyrelseinstitutionerna få vidkännas på grund av vissa omständigheter, först och främst genom 13-majlagen ang. lärarnes löneförhöjning. Förslag till ett för ändamålet lämpligt skattesystem har utarbetats. Få se, vilken ställning Riksdagen tager.

LANTHUSHÅLLNINGEN.

Då det är fråga om lantushållningen, bör jordbruksministeriets förordning angående jordreformens praktiska genomförande, tillägget till § 95, som inlämnats till regeringen, om-

nämnas. Denna lag — om den antages — kommer att bli av stor betydelse för jordbrukare och först och främst för blivande sådana. Den nya lagen ger möjlighet att uppodla skogsmark till åker och äng.

Som ett viktigt moment i Estlands inre ekonomiska liv förtjänar vidare Pernaus hushållsällskaps nyligen firade 10-årsfest ett omnämnande. Den visar vilken stor betydelse denna sorts verksamhet, som så småningom utbreder sig i landet, har för Estlands utveckling på detta viktiga område. Under 10 års tid har medlemsantalet stigit till 4.000, och under 9 månader har man sålt varor för omkr. 30 miljoner mark.

FIRANDET AV REFORMA- TIONSFESTEN.

Bildningsministeriets skolavdelning meddelar i cirkulär, att skolor, som bekänna sig till den lutherska trosbekännelsen, må ha lov reformationsdagen den 31 oktober.

SKARLAKANSFEBERN GRI- PER OMKRING SIG.

Staden Revals sjukvårdsavdelning har från den 10 till den 16 oktober registrerat 21 sjukdomsfall. Veckan förut var antalet sjukdomsfall 14. Största delen av de insjuknade äro barn i 10-års åldern.

HANDELSAVTAL.

En regeringskommitté har framlagt utkast till ett handelsavtal med Frankrike, enligt vilket bl. a. regelbunden ångbåtsförbindelse skulle upprätthållas mellan Dunkerque och Reval. Underhandlingarna börja i Paris 27 okt.

I Moskva vidtogs den 16 dennes underhandlingar angående ett estländskt-ukrainskt handelsfördrag.

I Reval ha överläggningar även inlett mellan Estland och Danmark om avslutande av ett handelsavtal.

TRAFIKEN ÖVER ESTLAND.

Polska regeringen har vänt sig till estniska regeringen med en anhållan om att få genom Estland transportera polsk egendom, som återföres från Ryssland. Estniska regeringen har givit sitt bifall härtill.

Den 17 dennes undertecknades avtal om transport av lokomotiv för Rysslands räkning över Reval. Estland får för varje lok en avgift av 150 dollar. Inalles komma transporterna att inbringa 15 milj. mark.

EN GOD INKOMSTKÄLLA.

I Hapsal skola inom kort öppnas stora spelsalar enligt mönster från Monte Carlo. Stadsstyrelsen har för ändamålet arrenderat särskilda badetablissemang åt en fransk firma på 30 år. Arrendatorn skall utom arrende till staden erlägga 50 procent av nettobehållningen. Man väntar livlig trafik på Hapsal nästa sommar.

EN GRÄNSSTRID.

Den 16 dennes gjorde ryska bolsjeviker vid estnisk-ryska gränsen ett infall på estländska sidan vid Isborst. Under skottväxlingen med den estländska huvudvakten sårades en bolsjevik. Bolsjevikererna tillbakaslogos.

Med anledning av mellanfallet har en not riktats till Sovjetregeringen.

BRO ÖVER NARVA.

Engelsk-baltiska kompaniet har gjort ett kontrakt med estländska regeringen om byggandet av en järnvägsbro över Narva, till vilket arbete rysk-baltiska skeppsvarvets produkter skulle användas. Härigenom erbjudes avsevärda arbetsmöjligheter, vilka i väsentlig mån komme att lindra arbetslösheten och främja den inhemska industrin.

Kulturen och tiden.

Under ovanstående namn har prof. Wald. Ruin, förutvarande rektor för Universitetet i Helsingfors sammanfattat tio tankefulla inskriptionstal. Dessa betraktelser omfatta fem historiska år och beröra både händelserna i eget land och ute i världen. Kulturen och tiden utkom redan för nästan ett år tillbaka och har väckt uppmärksamhet i vida kretsar, samt förtjänar ytterligare bekantgöras. Bokens värde sträcker sig långt utöver stundens. Dess förkunnelse är just en sådan som nutidsmänniskan behöver. Den riktar sig mot den själlösa ytlighetens kultur, mot försumpning i det krasst världsliga, mot torr förståndsmässighet, mot hat och splittring i maktens och lystnandens spår.

Krig och fred, revolution och frigörelse bilda en del av den röda tråd, kring vilken tankarna spinna sig. En mångfald bildningsspörsmål bringas på tal och belysas. Även allmänna livsfrågor såsom människans lyckolängtan, fredssaken, betingelserna för framåtskridande m. m. avhandlas.

Vad boken har att säga om kulturen och dess pånyttfödelse är särskilt värt att framhållas. Förf. talar för en mindre stark förståndsmässighet i fråga om upplysningen. Prof. Ruin önskar bl. a. inskräpa vikten av att ej blott kunskaper förvärfvas, utan även att viljan danas, ty viljan är grundbetingelsen för all god framryckning på andens område. Och banan där viljan växer är den där man även på sidan om lärdomen kan nå upp till högsta människovärde. Den andliga bildningen, huvudets bildning såsom ock hela den personliga gestaltningen har allt att vinna av ett tillskott i karaktärens mognad och styrka. Den starka och goda människans anseende står över lärdomens.

Framåtskridandet kan icke precis anses såsom en självfallen följd av utvecklingen, ej heller kan makt förutsätta rätt, d. v. s. att den i livskampen segerrika skulle ha en mera rättvis

sak än den underlägsne. Den kulturvinning, som endast åstadkommits av en yttre andlighet, är i själva verket ihålig och begränsad. Det djupare liggande, innerligheten, undertryckes och försummas. I stället söker man människoandens vidgning genom arbetet. Inga yttre förmåner kunna dock i längden döva „längtan efter en själ, efter en osynlig inre helgedom för besinning och vederkvickelse . . .” Gentemot en trångsynt naturalism (som vill förklara religionen ur naturen d. v. s. utan uppenbarelse) förkunnas sålunda här ett de osynliga värdenas evangelium. Med innerlighetens återfående skall även följa en hel social omvälvning.

De stora kulturvärdena skola sättas i förbindelse med livet i stället för med verkligheten. Med verklighet förstås då ting som synas, „inbegreppet av det som i ett givet ögonblick är för handen”. Vetenskapen och verkligheten leda till ett betraktelsesätt fritt från idéer, för allt som går utöver tiden och kunde angiva en riktlinje för framtiden. Konsten befruktad enbart av verkligheten ger oss en konst, som varken tillfredsställer eller stegrar livsandarna. Den ägnar sig ej heller att med tillvaron försona den stora massan av människor, som mest blott fått erfara tillvarons strävhet och ödslighet. När verkligheten göres till mått för de sedliga värdena, blir det goda liktydigt med det som har kraft att bestå, och följden blir en ödeläggande dyrkan av makten.

De senaste krigsårens fördärvbringande verkningar djupt in i tiden äro det bästa stödet för riktigheten av ett tänkande som det ovanantydde. Striden om maktens härlighet, underkännandet av livets ideella värden ha framkallat en ytlighet och försumpning, som peka på att en fullkomligt fel kurs följts. Det gäller att pejla-djupen och styra in i säkrare segelleder.

Vår jäktande tid behöver en åskådning som denna. Den borde spridas och förklaras, så att alla toge fasta på den. Det är ej heller någon invecklad filosofi. Den kan förstås av en och var. Det är en filosofi för bonden, daglönaren och maskinar-

betaren likasåväl som för politiker och världsförbättraren. Den starka och goda människans förmågheter äro något förmer än enbart lärdom. Ha icke alla här samma möjligheter att vinna anseende och sålunda höja sig upp ovan den understa nivån? Det behövs ingen socialism härför. Socialism är ytlighet. Det behövs ingen revolution. Revolution stöder sig på makt, och makten har ju vållat tidens svåra ödeläggelser. Var-

för då gå kretsgången tillbaka.

Nej, i läran, som återför människan till hennes innersta, till en sann uppskattning av de osynliga värdena, skall räddningen undan flere olyckor och missgrepp sökas. Och den som hittills följt den malande strömmen i blindo, må lära sig att tänka. Ingen är för ringa till detta. Kulturen danas genom tänkandet, tankens skapelser icke genom torrt vetande blott.

B c.

SVENSKA FARVATTNEN MINFRIA.

Svenska kommerskollegium har ingått till regeringen med en framställning, att förordningen angående säkerhetsåtgärder för fartyg i vissa farvatten måtte upphävas.

Till grund för framställningen ligger en utredning i vilken erinras om, att de kringdrivande minornas antal starkt förminskats dels till följd av minsvepningar och dels till följd av naturens egna åtgöranden.

Utlandet.

OBERSCHLESIEIEN DELAS.

Delningen av Oberschlesien har nu slutligt bestämts av folkförbundets råd. Den värdefullaste delen av Oberschlesien måste avstås till Polen och landskapet delas i två till självständigt liv oförmögna delar. Hela Tyskland är upprört med anledning av beslutet. Riksstämman skall avgå.

SOCIALISTKONFERENS.

Konferensen av socialister från Finland, Estland, Lettland och Litauen vidtog i Riga den 17 dennes. Bland diskussionsfrågorna märkes frågan om enhetlig utrikespolitik för östersjöstaterna.

FRED MELLAN AMERIKA OCH CENTRALEUROPA.

Washington, 18 okt. Senaten har ratificerat fredstraktaterna med Tyskland, Österrike och Ungern.

ÅLANDSÖARNAS NEUTRALISERING.

Genève, 20 okt. Överenskommelsen angående ålandsöarnas neutralisering undertecknades i dag.

POLSKT.

Den av finansminister Mihal-sky framlagda lagen om ett extra riksnödoffer har antagits i första läsningen med stor majoritet.

Svenska Odlingens Vänner

uppmanar alla sina medlemmar att erlægga sina

medlemsavgifter

och önskligt vore en något högre frivillig avgift — enligt förmåga — än den fastställda normen. Föreningen behöver medel för sin viktiga verksamhet.

S. O. V:s kassör.

S. O. V:s lånebibliotek

hålles öppet

måndagar och torsdagar

kl. 6--8 e. m.

Syföreningen har på måndagen den 19 sept. åter börjat sina

syaftnar

Riddaregat. 3.

Möten alla måndagar.

Alla damer välkomna!

KUSTBONS PRENUMERANTER

bedjas på det enträgnaste insända

PRENUMERATIONSavgifterna

för de gångna månaderna och även för de kommande om de icke gjort det redan, ty tidningen är i stort behov av pengar.

Redaktionen.